

ANNELIN ERIKSEN OG KARI TELLE

Redaksjonelt

Kjære antropologer,

At fremtiden er en ukjent størrelse som samtidig er høyst til stede i nåtiden, kommer tydelig til uttrykk i denne NAT-utgaven som utforsker «fremtidsforestillinger». Gjesteredaktørene Tord Austdal og Espen Helgesen, begge stipendiater ved Universitetet i Bergen, ønsker med dette temanummeret å utvide erkjennelsen av fremtidighet som en dimensjon ved sosialt liv og dermed bidra til nytenking omkring tid og temporalitet. På sett og vis reflekterer denne ambisjonen en økende interesse for temporalitet i antropologi og beslektede fagfelt, og bidragene viser at antropologiske metoder er vel egnet for å gripe hvordan fremtidens forestilles og kommer til uttrykk gjennom ulike praksiser.

Introduksjonen gir en kort innføring i perspektiver på temporalitet i antropologien, og Austdal og Helgesen identifiserer et heuristisk skille mellom «representasjonalistiske» modeller og nyere «post-representalistiske» tilnærminger til temporalitet. Spesielt er de opptatt av å vise at «fremtidsforestillinger» åpner mulighetsrom i nåtiden, og argumenter for betydningen av å analysere fremtidens effekter snarere enn dens mening.

Artikkelen til Margit Ystanes analyserer fremveksten av dystopiske fremtidsforestillinger blant marginaliserte grupper, menneskerettighetsaktivister og intellektuelle i Rio de Janeiro. Mens brasilianske myndigheter knytter håp til store sportsarrangementer som motorer for akselerert økonomisk utvikling, viser Ystanes at sikkerhetstiltakene i forkant av og under de store sportsarrangementene vekker minner om landets nære fortid som militærdiktatur. Frykt og motstand mot at demokratiske rettigheter oppheves inngår dermed som elementer i dystopiske fremtidsscenarier som mobiliserer mot dominerende modeller for utvikling.

Knut Rio bidrar med en artikkel om «konsumentens dobbeltliv», hvor han argumenterer for at pengespill i dagens Norge utkrystalliser konsumentens samfunnets fremtidslogikk. Dette er ikke en etnografisk artikkel i vanlig forstand, men en refleksjon om hvordan pengespill er en form for forbruk hvor opplevelsen av produktet er virtuell – en forestilt fremtid. Artikkelen gir en stødig innføring i nyere konsumlitteratur, og Baudrillards perspektiver på objekter, begjær og identitet løftes frem som viktige for å forstå hvordan konsumsamfunnets reproduksjon og eksistens er basert på fremtidsrettet fantasi, forestillinger og potensialitet.

Barn og unges forestillinger om fremtiden står i fokus i Espen Helgesen og Lars Gjelstads artikler som begge går tett på konkrete individers erfaringer. Helgesen tar utgangspunkt i hvordan en gruppe barn i Kristiansand forholder seg til at en kamerat

plutselig forsvinner, og analyserer hvordan «fryktens affektive økonomi», knyttet til usikkerhet for lignende episoder, former barnas hverdag og innskrenker deres handlingsrom. Lars Gjelstad følger en ung indonesisk gutts «tidsarbeid», og viser hvordan Agus utforsker fremtidige selv gjennom ulike kroppsliggjorte, teknologiske og materielle praksiser hvor fremtiden manifesteres i nåtiden. Gjelstad viser hvordan forskjellige teknologier, fra dagbøker, musikk til film, inngår i et selv-realiseringsprosjekt hvor biografisk tid foldes inn i kollektive forestillinger om ungdomstid og håpefulle forventinger om en ny tidsalder.

For irregulære migranter er fremtiden høyst usikker og nåtiden preget av eksistensiell venting og maktesløshet. Med utgangspunkt i den palestinske teltleiraksjonen i Oslo fra april 2011 til oktober 2012, diskuterer Synnøve Bendixsen hvordan en gruppe palestinske migranter gjennom denne aksjonen mobiliserte mot myndighetenes behandling og samtidig forsøkte å gjenerobre kontroll over tiden. I tillegg til å transformere meningsløs tid til «aktiv ventetid», viser Bendixsen at aksjonen var ment å demonstrerte for norske borgere og myndigheter hva venting innebærer. Bendixsen fremhever at i en tilstand av eksistensiell venting er fremtidsforestillinger og evnen til å håpe også en forutsetning for å kunne handle.

I Etterordet om «fremtidens paradoks» spør Rane Willerslev og Morten Nielsen om hvilke virkemidler som er best egnet til å gripe fremtidens kvaliteter – og skisserer noen estetiske virkemidler de mener er nødvendige for å unnsnippe realismens begrensninger.

Redaksjonen i Bergen vil med dette takke for seg. Vi vil også benytte anledningen til å takke alle som på ulikt vis har bidratt til tidsskriftet i vår redaksjonsperiode, ikke minst til alle som har takket JA til den viktige, men usynlige jobben med å være fagfeller for artikler som er innsendt til NAT. Jan Ketil Simonsen og Kjersti Larsen tar over det redaksjonelle ansvaret for NAT fra neste nummer. Vi ønsker de påtroppende redaktørene lykke til.

God lesning!